

Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Gelişim: Göynük Yerel Turizm Paydaşları Üzerine Bir Araştırma

Sustainable Development in Tourism Destinations: Research on Göynük Local Tourism Stakeholders

Dr. Öğr. Üyesi Serkan ŞENGÜL
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Bolu Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu
E-posta: info@serkansengul.net

Arş. Gör. İsa BAYHAN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Bolu Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu
E-posta: isabayhan@ibu.edu.tr

Doç. Dr. Rahmi YÜCEL
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
E-posta: yucel_r@ibu.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı, turizm destinasyonlarında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için uygulanan turizm politikaları ve turizm yaklaşımlarının gelişim süreçleriyle birlikte ortaya konulmasıdır. Araştırma kapsamında tarihi İpek Yolu Koridorunda bulunan ve Sakin Şehir (Citta Slow) ağına katılım sağlayan Göynük destinasyonunda yerel turizm paydaşlarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin uygulandığı çalışmada, verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Çalışma sonucunda Göynük'ü diğer destinasyonlardan ayıran öne çıkan özelliklerin maneviyat, tarih, kültür, sakinlik ve huzur olduğu görülmektedir. Göynük'ün turizm geleceği konusunda iyimser olan paydaşların turizm gelişimi açısından devlet destek ve teşviklerini oldukça gerekli gördükleri de ulaşılan önemli bir sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir gelişim, Sürdürülebilir turizm, Göynük, Bolu.

Abstract

The purpose of this study is to provide sustainability in tourism destinations, along with the development processes of applied tourism policies and tourism approaches. Within the scope of the research, the opinions and evaluations of the local tourism stakeholders were examined in Göynük, which is located in the historical Silk Road Corridor and participated in the Citta Slow network. In the study conducted in accordance with the qualitative research model, the semi-structured interview form was used to obtain the data. As a result of the study, it is seen that the features that distinguish Göynük from other destinations are spirituality, history and culture, calmness and peace. It is also an important result that the stakeholders who are optimistic about Göynük's tourism future think that state support and incentives are very necessary for tourism development.

Key Words: Sustainable development, Sustainable tourism, Göynük, Bolu.

**Bu makale 23-25/11/2017 tarihlerinde Kastamonu'da düzenlenen "1. Uluslararası Sürdürülebilir Turizm Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş ve geliştirilerek makale haline getirilmiştir*

1. Giriş

Bir destinasyonda turizm gelişiminin kritik adımları içerisinde sürdürülebilirlik yaklaşımının destinasyon yöneticileri ve paydaşlar tarafından kabul görmesi ve destinasyonun gelişiminin bu doğrultuda gerçekleştirilmesi yer almaktadır. Destinasyonların kendine özgü değerlerini koruyarak gelişmesi ve gelecek kuşaklara sahip olunan değerlerin bugünün ihtiyaçlarını göz ardı etmeden aktarılması bölgede bulunan paydaşların önemli görülen görevleri arasında yer almaktadır. Mckercher'e (2003) göre turizm faaliyetleri için en uygun yol gösterici felsefe sürdürülebilirliğin benimsenmesidir.

Örgütün hedeflerine ulaşmasını etkileyen ya da bundan etkilenen herhangi biri kişi ya da grup olarak tanımlanabilecek olan paydaşlar (Freeman ve Reed 1983:91) toplum içerisinde herhangi bir seviyede ya da pozisyonda olabilmektedirler (Grimble ve Wellard, 1997:175). Waddock ve diğerleri (2002:134) geleneksel paydaş anlayışına ilave olarak çevre ve gelecek nesilleri de paydaş olarak kabul etmektedir. Destinasyonun sürdürülebilir kalkınması ve turizmin gelişimi konularında ortak çıkarları olan paydaşların bu konuda beraber hareket etmesi hem kendi ekonomik çıkarları hem de destinasyonun sürdürülebilir gelişimi ve çevrenin korunması için önemlidir. Olalı (1990) turizm paydaşlarının koordinasyon içerisinde ahenkli bir şekilde çalışması gerektiğini vurgulamıştır. Kozak ve Diğerleri de (2012) destinasyon içerisinde işbirliğinin önemini domino etkisi benzetmesiyle açıklamıştır.

Sürdürülebilir gelişimin sağlanması turizm destinasyonlarını ekonomik, çevresel ve sosyal yönden olumlu bir şekilde etkileyebileceği gibi sürdürülebilirlik yaklaşımını turizm gelişiminde dikkate almayan destinasyonların kısa vadede çevresel ve sosyal yönden uzun vadede ise ekonomik yönden olumsuz etkilerle karşılaşması muhtemeldir.

Lyon ve diğerlerine (2017) göre turizm destinasyonlarının aktif paydaşlarının sürdürülebilir turizmin temel ideolojisi ve gücünü anlaması oldukça önemlidir. Sürdürülebilir gelişim kavramının içerdiği unsurlar ve bu unsurların ortaya çıkardığı konular paydaşların turizmin gelişiminin nasıl olması gerektiği ve niçin belirli kurallar çerçevesinde hareket edilmesi gerektiğinin kavramasına da yardımcı olmaktadır. Garrod ve Fyall'a (1998) göre ise sürdürülebilir turizm kavramı turizm paydaşlarının aralarındaki olumsuzlukların ve anlaşmazlıkların azaltılmasında etkili olan olumlu bir yaklaşımdır.

Araştırma sonuçları kapsamında paydaşların bu konudaki düşünceleri hakkında fikir edinebilmek ve bu doğrultuda turizm destinasyonlarının sürdürülebilir gelişimini nasıl sağlaması gerektiği konusunda değerlendirme yapmak mümkün olabilecektir. Çalışmanın bir turizm destinasyonunda bu konuda yapılan planlamaları ve alınan tedbirleri ortaya koyması bakımından da yazına katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında örneklem olarak seçilen destinasyon paydaşlarının, sürdürülebilir gelişim konusundaki görüşlerinin tespit edilmesi, bununla birlikte turizm gelişimi konusundaki düşünceleri ve mikro bağlamda kullanılabilecek unsurların ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu konularda neler yapılması gerektiği ile ilgili öneriler sunulması, gelecekte benzer destinasyonların sürdürülebilir turizm gelişimi konusunda başarılı olabilmesi için de katkı sağlayacaktır.

2. Literatür Taraması

Destinasyonlarda koruma faaliyetlerinin etkinliğinin artırılmasında yerel halkın desteğinin ve katkısının oldukça önemli olduğu bilinmektedir (Sekhar, 2003). Aynı zamanda turizm faaliyetlerinin odaklandığı önemli konulardan biri de bölge sakinlerinin yaşam kalitesini arttırmaktır (Dwyer ve Kim, 2003). Bu doğrultuda turizm destinasyonlarının sürdürülebilir gelişim sağlamasında yerel halkın ve turizm paydaşlarının desteğini alması oldukça elzemdir.

Turizm faaliyetlerinin doğal kaynakların sürdürülebilirliği üzerinde etkileri düşünüldüğünde tarihi, kültürel ve çevresel değerlerin sağlıklı bir şekilde tahrip edilmeden gelecek nesillere aktarılabilmesi için birtakım önlemler alınması oldukça önemlidir. Bu önlemler sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde ortaya çıkarılmalı, bu doğrultuda kalkınmayı sağlamak için sürdürülebilirlikten, sürdürülebilirliği sağlamak için ise kalkınma anlayışından vazgeçilmemelidir.

Sürdürülebilirlik anlayışı için uluslararası platformda gerçekleştirilen birtakım çalışmalar bulunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma anlayışına 1987 yılında yayınlanan Brundtland Raporu'nda önemle değinilmesinden sonra 1992 yılında gerçekleştirilen Rio Zirvesi'nin sonuç bildirgesi olan Gündem 21'de bu faaliyetler için bir çerçeve çizilmiştir (Delgado ve Palomeque 2014). 2002 yılında gerçekleştirilen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde ise sürdürülebilir turizmin sağlanabilmesi için gerekenler sıralanmıştır (Ayuso, 2007).

Kültürel ve çevresel olumsuz etkileri en düşük düzeye çekmeyi, turist memnuniyetini en ideal hale getirmeyi ve destinasyon için uzun dönemde ekonomik gelişmeyi en yüksek seviyeye çıkarmayı hedefleyen sürdürülebilir turizm kavramını (Lane, 2005:123) aynı zamanda turizmin ortaya çıkardığı yararların tüm paydaşlara eşit bir şekilde dağıtılmasını sağlamak için geliştirilen politika ve planlar şeklinde ifade etmek mümkündür (Simpson, 2001:10). Genç ve diğerleri (2014) sürdürülebilir turizm politika ve planları aracılığıyla yerel halk ve ziyaretçiler nezdinde memnuniyet sağlamanın mümkün olduğuna değinmiş olup, bununla birlikte her destinasyon için oluşturulmuş sürdürülebilir politika ve planlarından bahsetmenin de söz konusu olmadığını da belirtmişlerdir.

Yu ve diğerlerine (2011) göre başarılı bir sürdürülebilir turizm gelişimin sağlanabilmesi için yerel halkın turizmin planlama süreci içerisinde yer almasının sağlanması oldukça hayati bir konudur. Sürdürülebilir turizm girişimlerinin başarıya ulaşması için turizm destinasyonlarında yaşayan yerel halkın bu konuya verdikleri önemin yanı sıra bu konuda gösterdikleri performanslarda oldukça önemlidir (Boley ve Diğerleri, 2017). Söz konusu performansın gösterilebilmesi için yerel yönetimlerin ve turizm politika planlayıcılarının sürdürülebilir turizm konusunda yerel halkı bilinçlendirme çalışmaları içerisinde bulunmaları önem arz etmektedir. Bu nedenle sürdürülebilir turizm için bir çerçeve oluşturulması ve bu doğrultuda hareket edilmesi gerekmektedir.

Coccosis (1996) sürdürülebilir turizmin dört farklı bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bunları: "turizmin ekonomik sürdürülebilirliği", "ekolojik sürdürülebilir turizm", "sürdürülebilir turizm gelişimi" ve "sürdürülebilir kalkınma stratejisinin bir parçası olarak turizm" olarak bölümlendirmiştir.

Briassoulis'e (2002) göre sürdürülebilir kalkınma, destinasyonlarda doğal, yerleşik ve sosyo-kültürel kaynakların akıllıca yönetilmesini gerektirmektedir. Temel

olarak turizm için yaratılan kaynaklar, yerel halk tarafından da kullanılmaktadır. Ortak kullanılan bu kaynakların aşırı kullanımı yerel halkın ekonomik refahını da azalttığı gibi çevresel koşulları da kötüleştirmektedir. Bu durumda sosyal adaletsizliğin büyümesine ve turist memnuniyetinin de düşmesine neden olmaktadır.

Literatürde gerçekleştirilen sürdürülebilir turizm gelişimi ve kalkınması konusundaki araştırmalar incelendiğinde destinasyonların turizm sürdürülebilirliği konusunda ölçeklendirilmesi, sürdürülebilirlik derecelerinin belirlenmesi ve turizm sürdürülebilirliğini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara rastlanmaktadır (Ko, 2001; Ko, 2005; Choi ve Sirakaya, 2006). Bu çalışmalar ile sürdürülebilir turizm gelişiminin nasıl sağlanması gerektiği ve turizm destinasyonlarının sürdürülebilirlik ölçütlerinin neler olması gerektiği konusunda göstergeler ve kriterler ortaya çıkartılmıştır. Ortaya çıkartılan kriterler incelendiğinde ekonomik sürdürülebilirlik ve yerel iş geliştirme, çevresel sürdürülebilirlik, kültürel mirasın korunması, (Choi ve Sirakaya, 2006) taşıma kapasitesi, yeşil sertifikalar, kaynakların kullanımı (Fernandez ve Sanchez Rivero, 2009), toplumsal fayda (Mearns, 2011), yerel halkın katılımı (Manning, 2004) gibi kavramların ön plana çıktığı görülmektedir. Özellikle ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği turizm destinasyonlarında sürdürülebilirlik kriterleri "alana" ve "zamana" göre değişebilmektedir. Sübjektif ölçütleri gösterge olarak kullanmak bu faktörlerin çeşitliliğini yansıtmaktadır (Tsaur ve diğerleri, 2006). Bu araştırmalarda oluşturulan ölçeklerle turizm destinasyonlarının sürdürülebilir ya da sürdürülemez ekseninde değerlendirilmesi ile destinasyonun sürdürülebilirlik düzeylerinin de ortaya konulduğu tespit edilmiştir (Ko, 2001).

Turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ortaya çıkan en önemli konulardan biri sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin kitle turizmi içerisinde yer bulmasının sağlanabilmesidir. Bunun için Dünya Turizm Örgütü ve Sürdürülebilir Turizm İdare Komisyonu'nun bu konuda çalışan organlarının kullanılması ve standartların belirlenerek en iyi uygulamalara teşvikler verilmesi sağlanmalıdır (Font ve Sallows, 2002). Ekoturizm uygulanan bölgelerin yapısı gereği sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin kullanımının daha kolay olduğu ve bu doğrultuda hareket edildiği bilinmektedir. Ancak kitle turizmi gibi dünyada kaynak tüketimi konusunda en büyük etken olan faaliyetlerin sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde değerlendirilebilmesi ve bu konuda yasal düzenlemeler getirilmesi de bu destinasyonların gelecekte var olabilmesi ve mevcut değerini koruyabilmesi için gereklidir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın söz konusu gereksinimine ilişkin arka planı destekler nitelikte olması hedeflenmektedir.

3. Yöntem

Bu araştırmanın amacı turizm destinasyonlarında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için uygulanan turizm politikaları ve turizm yaklaşımlarının gelişim süreçleriyle birlikte ortaya konulmasıdır. Araştırmanın amacı doğrultusunda kalkınma ve sürdürülebilir gelişim, turizm gelişimi ve mikro bağlamda destinasyon gelişiminde kullanılabilecek unsurların belirlenmeye çalışılması çalışmanın alt amaçları olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu amaçlara ulaşabilmek için araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. *"Algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma"* (Yıldırım ve Şimşek, 2016:41) olarak tanımlanan nitel araştırmalar sosyal bilimlerde gerçekleştirilen birçok çalışmada kullanılmaktadır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için kullanılan görüşme tekniği Bogdan ve Biklen'e göre (1992) kişilerin deneyim, bakış açısı, duygu ve algılarını ortaya çıkarmada kullanılan oldukça kuvvetli bir yöntemdir.

3.1. Evren ve Örneklem

Nitel araştırmada araştırmaya seçkin veriler sağlayacak katılımcıların belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle amaçlı örnekleme yöntemlerinin kullanılması nitel araştırmalar için önerilmektedir. Bu durumda "görel olarak küçük bir örneklem oluşturmaya ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek birey çeşitliliğini sağlamaya çalışan" maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin nitel araştırmalarda oldukça sık tercih edilmesine neden olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016:119).

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılan çalışmanın evrenini Bolu İlinin Göynük İlçe merkezi oluşturmaktadır. Çalışma alanı olarak seçilen Göynük sakin şehir unvanına sahip olan ve geleneksel mimari özellikleri taşıyan bir yerleşim yeridir. İlçe merkezinde bulunan turizm politika planlamalarını gerçekleştiren yerel yöneticiler ve turizm işletmecileri araştırmacının evrenini oluşturmaktadır. Çalışmada Göynük'ün araştırma evreni olarak seçilmesinin nedenleri içerisinde tarihi ve kültürel değerleri ile zengin bir turizm destinasyonu olması, sürdürülebilir turizm konusunda ilçede çalışmalar ve oluşumların bulunması yer almaktadır. Ayrıca araştırmacıların Bolu şehrinde görev yapıyor olması ve araştırmaya dâhil edilebilecek katılımcılar ile iletişim olanaklarının kolay olması da örnekleme seçiminde etkili olmuştur.

Araştırma örneklemini oluşturan kamu ve özel sektör temsilcileri ile görüşme yapılabilmesi için randevu talep edilmiş kamu sektöründeki üst düzey yöneticiler ve ilçede turizm alanında faaliyet gösteren konak işletmecileri ile bireysel, katılımcı görüşmeler yapılmıştır. Çalışmaya katılan paydaşlarla görev yaptıkları kurum ve iş yerlerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu paydaşların seçiminde bölgede turizm konusunda karar verme yetkisine sahip olan yerel yöneticiler ve turizm işletmelerinin sahipleri ya da yöneticileri olması koşulu aranmıştır. 8 turizm paydaşı ile gerçekleştirilen görüşmeler sonrasında anlatılan konuların tekrar edilmeye başlaması ve bir doygunluğa ulaşması nedeniyle (Miles ve Huberman, 1994) paydaş sayısı yeterli görülmüştür.

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmacının amacına uygun olduğu düşünülen 28 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu literatür taraması sonucunda Lyon ve diğerlerinin (2017) sürdürülebilir gelişim ve turizm gelişimi konusunda kullandığı ölçekten faydalanarak oluşturulmuş ve araştırmacılar tarafından eklemeler yapılarak geliştirilmiştir.

Ölçeğin dil geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla; literatür taraması sonucunda oluşturulan yarı yapılandırılmış mülakat formunda kullanılması düşünülen soruların, çeviri metodolojisine uygun olarak Türkçeye çevrilebilmesi için çeviri - geri çeviri işlemi yapılmıştır. Bu işlem sonucunda oluşan çeviri hataları araştırmacılar tarafından giderilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla ise mülakat formu turizm ve sürdürülebilirlik alanında çalışmaları olan üç akademisyen tarafından anlam belirsizliklerini ortadan kaldırmak, anlaşılabilirliği ve anlam bütünlüğünü sağlayabilmek amacıyla değerlendirilmiş, yapılan eleştiriler ve düzenlemeler sonucunda ölçek örnekleme üzerinde uygulanmıştır. 31 Mayıs 2017 – 15 Haziran 2017 tarihleri arasında ortalama 40 dakikalık süreler şeklinde gerçekleştirilen mülakat görüşmeleri araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş ses kayıt cihazları ile kayıt altına alınmıştır.

3.3. Veri Analizi

Çalışmanın tasarlanmasında, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen kategorilere göre özetlenmesini ve yorumlanmasını temel alan betimsel analiz kullanılmıştır. Amacı bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunulması olan betimsel analizde (Yıldırım ve Şimşek, 2016:239-240) araştırılan konunun ayrıntılı bir şekilde aktarılabilmesi ve betimsel bir analiz yapılabilmesi için araştırmaya konu olan katılımcıların görüş ve deneyimlerinin mümkün olduğunca doğrudan sunulması oldukça önemlidir. Elde edilen verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması araştırma sonucunda ulaşılan sonuçların geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin önemli bir gösterge konumundadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016:48).

Bu araştırmada verilerin analizi için Wolcott'un (1994) önerdiği üç yol kullanılmıştır. Bu kapsamda toplanan verinin özgünlüğünün korunabilmesi amacıyla katılımcıların söylemlerine doğrudan alıntılar yapılmasının yanı sıra araştırma sorularına verilen cevaplar sistematik olarak bazı kategoriler altında incelenmiştir. Bunlara ek olarak araştırmacıların yorumları da veri analizlerinde kullanılmıştır. Çalışmada görüşmeler sonucunda raporlanan metinlerin analizi için içerik analizinden faydalanılmıştır. Analiz birimi olarak ise tümevarım yaklaşımı tercih edilmiştir. İçerik analizinde Strauss ve Corbin'in (1990) önerdiği model kapsamında kodlama, kategorileri belirleme, kategorileri isimlendirme ve bu kategorilerin özelliklerinin tanımlanması gerçekleştirilerek süreç tamamlanmıştır. Araştırmacılar tarafından ön okuması yapılan metinlerin kod şemaları çıkartılarak incelenmiş ve kodlama işlemi tamamlanmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde Göynük yerel turizm paydaşlarının sürdürülebilir gelişim konusundaki düşüncelerini değerlendirmek için yapılan çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya katılanlar hakkında tanımlayıcı bilgiler verildikten sonra görüşmelere ilişkin bulgular kapsamlı bir şekilde sunulmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular temalar ve kodlara ayrılarak öne çıkan örnek alıntılardan bazılarına yer verilmiştir.

Görüşmede yer alan katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır. Katılımcıların yaşlarının 29 ile 63 arasında değiştiği ve katılımcıların çoğunluğunun erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların kurum ve konuları incelendiğinde ilçenin turizmi konusunda söz sahibi ve önemli paydaşları olmasının yanı sıra üst düzey yetkililer ile görüşmelerin sağlanmış olması da çalışma sonuçlarının geçerliliği için önemli bir unsur olarak düşünülmektedir.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Kodlama	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Unvan	Memleket
G1	Erkek	29	Yüksek Lisans	Kaymakam	Ankara
G2	Erkek	48	Lise	Belediye Başkanı	Göynük
G3	Kadın	38	Lisans	Kültür ve Sosyal İşler Müdürü	Ankara
G4	Erkek	53	Lisans	Veri Hazırlama Memuru	Göynük
G5	Erkek	36	Lise	Konak İşletmecisi	Göynük
G6	Erkek	63	Lise	Konak İşletmecisi	Göynük
G7	Erkek	57	Lisans	Konak İşletmecisi	Göynük
G8	Erkek	38	Lise	Konak Yetkilisi	Göynük

Katılımcılardan görüşme yolu ile elde edilen verilerin içerik analizine tabi tutulması sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6'da sunulmuştur. Elde edilen bulgular ışığında Göynük'ün tanınırlığı ve katılımcıların algılarındaki yerini tespit etmek amacıyla oluşturulan sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde (Tablo 2) sakinlik, maneviyat, tarih ve kültür ile doğal güzellikler kodlarının ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Akşemseddin Türbesinin bölge turizmi ve kültürü için oldukça önemli olduğu, verilen cevaplar neticesinde de ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların üç soru için verdiği cevaplar incelendiğinde bu ifadenin frekans sayısının 12 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2: Göynük Algısı ile İlgili Bulgular

Soru	Tema	Kod	Alıntı
Göynük sizin için ne ifade ediyor?	Göynük	Tarih ve Kültür	G1: "İpek yolu üzerinde bulunan tarihi dokuya sahip Akşemseddin hazretlerinin yaşadığı hem dini anlamda hem kültürel anlamda önemli bir Osmanlı kasabası."
		Aile Bağları ve Yaşam	G5: "Ben bura doğumluyum, 1981, hiçbir yere gitmedim, okulumu da burada okudum ticarete burada, ben iki günlüğüne bir yere gittiğimde bile özlüyorum buraya, Göynük benim için Yaşanılacak bir yer."
Sakinlik		G3: "Sakin şehir"	
Maneviyat		G4: "Göynük öncelikle maneviyatı çağırır. Eğer maneviyat olmazsa maneviyattan kastımda şu Akşemseddin hazretleri Ömer Sıkkın hazretleri Debbağ Dede hazretleri ve hiç bilinmeyen Göynük biraz daha ilerisinde Adapazarı yolu üzerinde Hüsnü Efendi'yi çağırır."	
Doğal Güzellik		G8: "Evleri kültürü tarihi varlıkları Akşemseddin turizmi, dini turizm birde doğal güzelliği çubuk gölü ve sünnet gölü."	
Göynük'ü tanımlamak için hangi sıfatları kullanırdınız?		İnanç Turizmi	G2: "İnanç turizmi ön planda Akşemseddin hazretlerinin türbesi burada olduğu için onu ziyarete geliyorlar, tarih ve doğa Ömer Sıkkın hazretleri de burada önemli onun içinde geliyorlar, türbeler için, inanç turizmi açısından çok önemli bir noktada."
		Sakin Şehir	G4: "Büyükşehirin o sıkıntılı stresli yaşantısından uzaklaşmak isteyenlerin öncelikle tercih ettiği yer Göynük. Burada gerçekten huzur var burada mutluluk var burada paylaşma var."
Sizce konuklarınız için Göynük ne ifade ediyor?		Kültür Turizmi	G7: "Kültür için geliyorlar, Akşemseddin hazretlerinin türbesi burada, doğal güzellikler göller yaylası var çağlayanı var kimse bilmez şuan, insanların hem doğal olarak hem tarihi olarak yani cezbeden özellikleri var."

Araştırma bulgularında ikinci elde edilen tema kalkınma ve sürdürülebilir gelişimdir. Bu kapsamda katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda 10 kod ortaya çıkartılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde bölgenin turizm gelişiminde temel endişenin

altyapı ve bürokratik engeller olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bölgesel kalkınma kapsamında yerel yönetimin öncü ve yol gösterici bir yol izlemesi gerektiği de araştırmada elde edilen bir diğer bulgudur. Bölgedeki kaynakların eşit dağılımı konusunda ise katılımcıların ekonomik ve istihdam kodlarında değerlendirmeler yaptıkları çevresel ve kültürel boyutlardan bahsetmedikleri de tespit edilmiştir.

Bölgedeki çevre koruma faaliyetleri konusunda katılımcılar ikiye bölünmüş durumdadır. Araştırmaya katılanların yarısı çevre koruma konusunda bölgede yeterli faaliyetlerde bulunulduğunu düşünürken diğer yarısı da bu konuda bölgede yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmektedir. Göynük'ün geleceği konusunda katılımcıların bir kısmı kent kimliğinin iyimser olmaları için oldukça önemli bir konu olduğunu vurgularlarken turizm konusunun da gelecek için iyimser olmalarında önemli belirleyici olduğunu da ortaya koymuşlardır. Bu soruya verilen cevaplar içerisinde Göynük'ün geleceği ilgili olumsuz bir düşüncenin olmamasının da önemli bir bulgu olduğunu söylemek mümkündür (Tablo 3).

Tablo 3: Kalkınma ve Sürdürülebilir Girişim ile İlgili Bulgular

Soru	Tema	Kod	Alıntı
Bölgedeki turizm gelişimi ile ilgili temel endişeniz nedir?	Kalkınma ve Sürdürülebilir Gelişim	Altyapı	G6: "En büyük problem ulaşım yollarının yapılmaması ulaşım zor olduğu için gelen insan bir daha gelmek istemiyor, altyapı yavaş yavaş tamamlanmaya başladı yapılıyor oluyor, yani insanlar gelip konakta kalıyor en iyi restoranlar bölgede Göynük'tedir. Oteller yeterli mi yeterli değil destek gerekiyor turizm bakanlığına bu işe girerken sorduk kültür müdürlüğünün bile haberi yok, yol açıcı bir şey yok hep duvar, uğraşmak çok zor tarihi sit alanı, hemen şikâyetle engelleniyor, sürekli olumsuz bir tavır var yapamazsın edemezsin yardımcı olunması lazım."
		Bürokratik Engeller	G7: "Bakanlık destek vermedi bize destek vermiyorlar zorluk çıkartıyor, kültür bakanlığında işler engelleniyor ben savcılığı da verdim yok. Benim evim restorasyon oluyor, işler engelleniyor doğru gitmiyor."
Bölgesel kalkınma kapsamında yerel yönetimin rolü sizce nedir? Sizce nasıl bir rol üstlenmesi gerekir?		Öncü	G8: "Yerel yönetimin öncü bir rol üstlenmesi gerekiyor."
		Yol Gösterici	G4: "Şimdi yerel yönetimler olmazsa olmaz. Yerel yönetim turizmin lokomotifidir. Veya arabanın motoru olmalıdır. Eğer o olmazsa olmaz."
Bölgedeki kaynakların dağılımı hakkında ne düşünüyorsunuz?		Ekonomik	G1: "Göynük anlamında benim söyleyebileceğim özellikle ekonomik anlamda toplum arasında bir uçurum gözlemlemiyorum. Göynükte'de Er piliç'in, Aksa'nın bulunduğunu biliyorum. İşsizlik probleminin olmadığı gözlemlenmekte Göynük'te o açıdan problemli olmayan ekonomik düzeyi düzgün olumlu bir ilçemiz."

Tablo 3'ün devamı

Soru	Tema	Kod	Alıntı
		İstihdam	G2: "Bölgemizde kanatlı sektörü tavukçuluk ön planda istihdamın büyük çoğunluğu da tavukçuluk üzerine özellikle köylerimizde yani biz şöyle planladık kalkınma planımızda köylerimizde tavukçuluk devam etsin ilçe merkezinde turizm ön planda olsun ve turizmle ön plana çıkartalım bu şekilde bir dağılım yaptık ve bu şekilde planlı bir şekilde yürüyor."
Bölgedeki çevre koruma faaliyetlerinin yeterliliği konusunda görüşünüz nedir?	Kalkınma ve Sürdürülebilir Gelişim	Yeterli	"G2: "Herhangi bir bozulmada söz konusu değil bir sorun var çevresel etkiyle ilgili tavukların gübrelerine doğaya deşarj oluyor onla ilgili bir dezavantaj sıkıntımız var bunu da çözdük şu anda iki tane ayrı firma yatırım yapıyor bölgeye tavuk gübresinden elektrik enerjisi üreteceğiz. Kalkınma planı içerisinde bu da vardı ve yoluna kondu. Şu anda belediyelerin topladığı çöplerin kentsel atıkların dönüştürülmesi ile ilgili çok ciddi bir sorun var bunu da biz çözme aşamasına geldik ve düzenli depolama sistemine geçeceğiz. Projeleri tamamlanmak üzere. Yer tahsisi de tamamlanmak üzere. Orman bakanlığından yer alıyoruz. Düzenli depolamaya geçeceğiz. Ondan da böylelikle kurtulmuş olacağız."
		Yetersiz	G7: "Yeterli değil, şimdi şöyle yeterli değil çevre koruma, şimdi burası turizm hedefi turizmde geleceği olan bir yer olarak görülmesine rağmen çevre ile ilgili gerekli çalışmalar yapılmıyor. Bir; burada tavukçuluk önemli bir sektör ama tavukçuluğun etrafa verdiği çevre kirliliği ile ilgili şu anda hiçbir çalışma yapılmıyor. Mesela gübre çevre için ormanların kirlenmesi bunlar etkili, ikincisi termik santral yapıldı termik santralle ilgili mesela şu an 40 km mesafede ama Göynük sınırları içinde yani onun çevreye verdiği zarar ne kadar etkili bunla ilgili bir çalışma olduğuna inanmıyorum. Özellikle tavukçuluk sektörünün bu bölgedeki turizmi etkileyecek en büyük engel olduğuna inanıyorum."
Göynük'ün geleceği konusunda iyimser misiniz?		Kent Kimliği	G1: "Evet iyimserim çünkü Göynük gerçekten güzel bir kent trafik problemimin olmadığı sakin bir şekilde insanların hayatlarını sürdürebileceği büyükşehirlerdeki o baskının sıkıntısının sıklığına olmadığı bir yer ve doğal güzellikler kültürel ve tarihi özellikleri olan bir kent bu yüzden Göynük'ün geleceği konusunda iyimserim."
		Turizm	G8: "İyimserim. Yani şu anda Göynük'te turizm yeni açılan konaklarla beraber baya bir canlanmaya başladı. Geçmişte dönemlerde günlük hafta sonu müşteri ağırlama kapasitemiz daha fazlaydı. Şu anda biraz dini turizmle doğru kaymakta yani günübirlik gelip geçici konaklamadan oda restoran hizmetlerinde biraz patlamaya sebep oldu. Restoranlar kalitesini arttırdı bu konuda biraz gelişme oldu marketler yani süpermarketler ve yavaş yavaş daha güzel bir gelişmeye hızlı birden değil de otura otura gelişmesi daha güzel bence."

Araştırma bulgularında üçüncü tema turizm gelişimi olmuştur. Bu kapsamda katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda 10 kod ortaya çıkartılmıştır. Tablo 4 incelendiğinde bölgedeki turizm çeşitlerinin yeterliliği konusunda mevcut potansiyel ve yapılması gerekenler olarak iki kod ortaya çıkmıştır. Göynük'te inanç turizmi, kültür turizmi ve doğa turizm faaliyetlerinin yapıldığı bu faaliyetlerin daha da geliştirilmesi gerektiği ve alternatif turizm faaliyetleri kapsamında yeni rotalar oluşturulması gerektiği de katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Yerel toplulukların bölgede öncü bir rol oynamasının yanı sıra işbirlikleri ile turizm gelişiminde katkılar sağladığı da araştırmada elde edilen bir başka sonuç durumundadır. Turizm gelişiminin gelecek için endişe yaratacak bazı unsurlarının olması vurgusunun yanı sıra paydaşların işbirliği ile gelecekte ortaya çıkabilecek problemlerin önüne geçilebileceği de ortaya çıkan sonuçlar içerisinde yer almaktadır. Katılımcılar tarafından bölgede işsizlik konusunda genel olarak bir sıkıntının olmadığı vurgulanması ile birlikte asıl problem olarak nitelikli eleman bulma sıkıntısının öne çıktığı belirtilmiştir. Yerel yönetimin turizm konusundaki faaliyetleri katılımcılar tarafından değerlendirildiğinde ise önemli bir koordinasyon görevi olmasının yanı sıra yeterli olmasa da faydalı girişimlerde bulunulduğu da vurgulanmıştır.

Tablo 4: Turizm Gelişimi ile İlgili Bulgular

Soru	Tema	Kod	Alıntı
Bölgedeki turizm çeşitlerini ve düzeyini uygun buluyor musunuz? Burada daha fazla turizm faaliyeti görmek ister misiniz?	Turizm Gelişimi	Mevcut Potansiyel	G1: "Buradaki turizm faaliyetlerinin gayet yerinde olduğunu düşünüyorum. Göynük'te dini anlamda geliştirilen bir takım turizm faaliyetleri var aynı zamanda tabiatın yer altı zenginliklerinden kaynaklanan bir takım termal suların kaynaklanan turizm faaliyetleri şu anda geliştiriliyor proje aşamasında bunların ben yeterli olduğunu düşünüyorum şu aşamada ama gelecek vadede tekrardan sorgulanabilir, sürdürülebilir."
		Yapılması Planlananlar	G3: "Doğa turizmi zaten trekking rotaları falan hepsi bitti. Kampçılık var. Bölgede eğer yatırımlarımız istediğimiz doğrultuda giderse mağaracılık yani doğal çiftlik turizmine yönelik bazı şeyler yapmayı planlıyoruz. Tabi köylerimizde de Frig harabelerinin olduğu yerler var eski ipek yolunun kilometre taşlarının olduğu köylerimiz var. Bu alternatif rotaları ilçeye bağlayacağız. Onun dışında ulu yol dediğimiz akredite olan yollarımız var onların çalışmalarını koruma kurulları ile önümüzdeki dönem başlatacağız. Yürüyüş güzergâhları işte eski Osmanlı yolu diyorlar, Roma yolu diyorlar, asker yolu diyorlar bunları da gündeme taşıyacağız yani akredite edeceğiz. Yayla turizmi var zaten, eko turizm var, inanç turizmi var bölgemizde termal başlıyor, sağlık turizmine de adım atıyoruz."
Yerel topluluklar bölgedeki turizm gelişiminde yer oynuyor mu?		İş Birliği	G2: "Biz belediye olarak STK'lar ve kamu kuruluşları ile beraber çalışıyoruz. Biz başkan olduktan sonra sosyal barışı sağladık. İş birliği ve el birliği ile çalışıyoruz. Sürekli toplantılar yapıp bilgilendirmeler yapıyoruz neler yapmaları gerektiğini anlatıyoruz özellikle citta slow olduktan sonra da onları ciddi bir bilgilendirme faaliyetine girdik. Rutin bilgilendirme toplantılarımız bunları sürekli yapıyoruz. Biz ne yaptığımızı daha doğru ne yapmayı planladığımızı herkes biliyor. Bilmesi lazım."

Tablo 4'ün devamı

Soru	Tema	Kod	Alıntı
		Öncü	G8: "Oynuyor yani bizim GÖKADER var Göynük Kadın ve Dayanışma Derneği var karşıda Gürcüler konağını işletiyor Gürcüler konağı 250 yıllık bir konak orayı müze ve kültür evi olarak açtılar. Kaymakamlığın binası cüzü miktarda bir kira karşılığında orda gelen misafirlere yemek ikramı, müze olarak konağı gezdirmeye imkânı sunuyorlar. Mesela belediye yerel işletmenin öncülüğünde kadınlar var örgü evi gibi dokümacılık atölyesi gibi onlar bir şeyler yapmaya çalışıyorlar gelişme oldu. Marketler yani süpermarketler ve yavaş yavaş daha güzel bir gelişmeye hızlı birden değil de otura otura gelişmesi daha güzel bence"
Turizm daha önce belirlediğiniz gelişme endişelerini giderebilir mi?	Turizm Gelişimi	Gelecek Endişesi	G1: "Turizm faaliyetlerinin olması endişeleri giderebilir mi tabi bu endişeleri biraz daha arttırabilir. O bölgenin sıkışmış yapısı yapılaşmaya fazla müsait olmayan arazi yapısı orda bir konut baskısı oluşturabilir. İleriki dönemlerde insanların göç eder ise o bölgeye öyle bir şeyleri varsa düşünceleri olursa orda bir baskı oluşturabilir bu en büyük endişemde o baskının artması ve ilçenin imar dokusunun bozulması olabilir. Yakın vadede de böyle bir tehlike gözüküyor."
		Paydaşların İş Birliği	G4: "Endişeler tabi ki giderilebilir. Dediğim gibi paydaşların bir araya gelip ortak karar vermesi ve herkesin taşın altına elini sokması ile olabilecek bir şey. Kaymakamlık, belediye ve diğer sivil toplum kuruluşları ve kamu olmalı."
Bölgedeki işsizlik sorununu çözümünde turizmin yardımcı olacağını düşünüyor musunuz?	Turizm Gelişimi	Nitelikli Personel	G2: "Bölgede zaten işsizlik yok zaten ama tabi ki katkı sağlayacaktır. Sorunumuz yetişmiş turizm personeline ihtiyacımız var. İlla ki ilerideki safhalarda daha da olacak bu. İşte bunun içinde özellikle üniversitelerin meslek yüksekokulunun turizm bölümlerinin desteğine ihtiyacımız var. Yani öğrencileri bize yönlendirirlerse bizde bölgede pansiyonlar konaklar var burada çalışacak elemana ihtiyacımız var."
		Yerel Halkın Katılımı	G7: "İllaki olur, kesinlikle mesela bakın turizm bakımından şöyle bir özellik var. Pansiyon burada otel çok olmadığı için pansiyonculuk gelişmiş olsa bütün ailelerin geliri artar. Adam kendi evini pansiyona çevirecek, kendisi ailecek çalışacak en basit ben örneğim ben emekli adamım emekli olmuşum ben bir yanda abimle çalışıyorum hanım çalışıyor, kız çalışıyor, oğlan çalışıyor hepimiz üretim haline dönüştük. Yengem var yengemde çalışıyor dün mesela burada 60-70 kişiye yemek verdik tamam mı ve hepimiz çalıştık ne oldu herkes bir şeyler verdi herkes bir çalıştı bir harekete geçti en büyük özelliği bu zaten"
Yerel yönetimin turizmin gelişimindeki rolünü nasıl görüyorsunuz?	Turizm Gelişimi	Koordinasyon	G1: "Yerel yönetimler önlerine koydukları vizyonla turizmin gelişmesinde gerçekten önemli atılımlar yapabilirler bunu tabi ki belli bir koordinasyonla yapmaları lazım tek başlarına tabi olmuyor her şey bunu ille bakanlıklarla koordineli bir şekilde çalışırlarsa bu turizm konusundaki gelişmeler belediye üzerinden yerel yönetimler üzerinden yürüyebilir."
		Girişim	G4: "Önemli. Mesela turizm büroları var çok işlevsel olarak görevini yerine getiremeye de bunlar çok önemli şeyler."

Araştırma bulgularında dördüncü tema Sakin Şehir'dir. Bu kapsamda katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda 4 kod ortaya çıkartılmıştır. Tablo 5 incelendiğinde Göynük'ün Sakin Şehir olmasının önemli bir tanınırlık sağlamanın yanı sıra ziyaretçi sayısında da gözle görülür bir artış olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Yerel yönetimin Sakin Şehir ağına katılım sürecinde öncü bir rol

izleyerek faydalı faaliyetlerde bulunduğu paydaşlara bu konuda önemli bilgilendirmelerde bulunduğu da katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Sakin Şehir ağına katılım sürecinin baş aktörü konumunda olan yerel yönetim paydaşları tarafından bu konuda takdirle karşılanmaktadır.

Tablo 5: Sakin Şehir ile İlgili Bulgular

Soru	Tema	Kod	Alıntı	
Göynük'ün Citta Slow olması size bir şey ifade ediyor mu?	Sakin Şehir	Tanınırlık	G4: "Göynük'ün o kategoriye girmesi Göynük'ün tanınırlığı açısından çok önemli. Gerçekten Göynük sakin bir şehir İstanbul'un yoğun trafiğinden yoğun stresinden kurtulmak isteyenlerin bir gece Göynük'te kalması çok önemli."	
		Ziyaretçi Artışı	G5: "Sakin Şehir olması gelen insanların artmasına neden oldu benim bu konuda daha önce hiç bilgim yoktu eğitimlerde öğrendik, dünyada 77 tane varmış bütün özelliklerini göynük taşıyormuş ve bu konuda tekmiş."	
Öncü		G1: "Belediye teşkilatı bu konuda çok istekliydi, kaymakamlıkla da ortak bir çalışma gerçekleştirdiler. Burada bu konuda baş at belediye oldu. Yani bu işin en önemli öncüsü belediye tabi kaymakamlıkta elinden geldiği kadar mevcut imkânları ölçüsünde destek olmuştur."		
Bilgilendirici		G3: "Esnafla yapılan toplantılarda misafirperverliğin gösterilmesi buraya gelen turistin kendini güvende hissetmesi kandırıldım hissine kapılmaması gerekiyor bunun içinde biz fiyat politikasından hijyene kadar her şeyin bilgilendirmesini yapıyoruz esnafla toplantılarımız oluyor. Eğitimlerimiz oluyor. Bunlara da seve seve katılıyorlar şuna kadar da hiçbir olumsuz bir şeyle karşılaşmadık"		
Yerel yönetimin bu konuda ne gibi bir rolü olduğunu düşünüyorsunuz?				

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan paydaşların işletmelerinde yoğunlukla aile fertlerine yer verdikleri ve bu soruyu cevaplayan katılımcıların içerisinde sadece bir işletmenin Göynük dışından bir çalışana sahip olduğu tespit edilmiştir. Meslek içi eğitim verecek düzeyde bir kişinin bölgedeki işletmelerde bulunmadığı turizm alanında eğitim almış kişileri istihdam etme konusunda da zorluklar yaşadığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetim temsilcilerinin çalışma konusunda özellikle olumlu cevap verirken işletmelerinin çoğunluğunun bu konuda bir iş birliği içerisinde olmadığı da görülmektedir. Bölgede nalbantlık, semercilik, ahşap oymacılığı, kalaycılık gibi birçok mesleğinde günümüzde artık olmadığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Katılımcılar ayrıca ekonomik faaliyetlerdeki kayıt dışılıkla ilgili soruya da kayıt dışılıktan etkilenmediklerini belirterek yanıt vermişlerdir. Katılımcılar ticari faaliyetlerin kayıt altına alınması ile ilgili sorun yaşamadıklarını belirterek bunda bölge halkının yüksek manevi ve ahlaki duygulara sahip olmasının etkili olduğunu vurgulamışlardır.

Katılımcılar bölge halkının bu konudaki ahlaki hassasiyetlerini örneklendirirken suçta teşebbüs etmemenin ötesine geçildiğini; insanların kapı anahtarlarının ev kapılarında bırakılmasını sağlayacak kadar güvenilir olduğunu söylemişlerdir.

Tablo 6: Paydaşlar ile İlgili Bulgular

Sorular	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8
İşletmenizde kaç kişi çalıştırıyorsunuz? Göynük dışında çalışanınız var mı?	Bu soru bu katılımcılara konuları nedeni ile sorulmamıştır				5 Yok	7 Yok	7 Yok	4 1 kişi
Meslek içi eğitim veriyor musunuz? Bu eğitimleri nasıl sağlıyorsunuz? Eğitim verecek düzeyde yetişmiş elemanınız var mı?	Bu soru bu katılımcılara konuları nedeni ile sorulmamıştır				Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Faaliyet gösterdiğiniz alanda yetişmiş elemanınız var mı? Bu konuda yeterli beceriye sahip çalışanları bu bölgede bulmak zor mu?	Bu soru bu katılımcılara konuları nedeni ile sorulmamıştır.				Hayır Zor	Hayır Zor	Hayır Zor	Hayır Zor
Herhangi bir STK ile çalışıyor musunuz?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Hayır
İlk madde ve malzeme tedarikçi kaynaklarınız nelerdir? Yerel tedarikçileri kullanıyor musunuz?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Çevre ve doğal yaşamı korumak için herhangi bir faaliyette bulunuyor musunuz? (bulundunuz mu?)	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Bölgede yıllar içinde değişime uğrayan/son bulan bir meslek var mı?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Kayıt dışı ekonomi/ticaret sizi etkiliyor mu? Kayıt dışılık işlerinizi etkiliyor mu?	Bu soru bu katılımcılara konuları nedeni ile sorulmamıştır				Hayır	Hayır	Hayır	Hayır

Paydaşlar tarafından yıllar içerisinde bölgeyi ziyaret edenlerin sayısında artış olduğu, özellikle Sakin Şehir ağına katılmış olmanın bu konuda bölgeye önemli kazançlar sağladığı belirtilmiştir. Göynük'ün turizm geleceği konusunda da oldukça iyimser olan paydaşlar, bölgenin turizm gelişimi açısından devlet destek ve teşviklerinin gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Göynük özelinde destek ve teşviklerin yetersiz olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Özellikle katılımcılar arasında yer alan turizm işletmecileri tarafından söz konusu desteklere yaptıkları başvurularının olumsuz sonuçlandığı belirtilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında Göynük yerel turizm paydaşları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve araştırma bulguları betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularında, Göynük yerel turizm paydaşlarının özellikle Göynük'te maneviyat, tarih ve kültür, sakinlik ve huzur konularının destinasyonu diğer yerlerden ayıran önemli özellikler olarak vurgulandığı görülmektedir. Bölgenin manevi atmosferi ve kültürel yapısının paydaşlarının sürdürülebilir kalkınma ve turizm gelişimi

konusunda davranışlarının şekillenmesinde de rol oynamaktadır. İlk olarak paydaşların sürdürülebilir kalkınma ve gelişim konusunda temel bilgi eksikliklerinin olduklarını söylemek mümkündür. Bu konuda yöneltilen sorulara farklı anlamlar yükleyerek farklı cevaplar verdikleri de araştırmada elde edilen önemli bulgular arasında yer almaktadır. Bu konudaki bilgi eksikliklerinin giderilebilmesi için bölgede, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma konusunda kalkınma ajansları ya da üniversiteler tarafından temel eğitimlerin verilmesi bölge için önemli bir kazanım olabilecektir.

Paydaşların bölgede turizm gelişimi konusunda temel endişelerinin altyapı ve bürokratik engeller konusunda yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu soru paydaşların özellikle turizm konusunda ticari faaliyette bulunanların gözünde kendi ticari faaliyetleri doğrultusunda cevaplanmıştır. Bu durum çevre koruma ve kaynakların geleceğe aktarılması konusunda gelişmiş turizm bölgelerinde ortaya çıkan problemlerin göz ardı edildiği sonucunu da ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuç özellikle turizme giriş evresinde olan destinasyonların paydaşlarının bu konuda daha ticari düşündüğü ve iyi niyetli bakış açısına sahip olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu da Doxey'in (1975) Rahatsızlık İndeksi ve Butler'in (1980) Turistik Merkez Yaşam Süreci Modeli araştırma sonuçları ile benzer niteliktedir. Bu durum aynı zamanda bölgedeki kaynakların eşit dağılımı konusundaki soruya ekonomik ve istihdama yönelik cevaplar verilmesi, kültürel ve çevresel açıdan değerlendirilme yapılmamasının nedeni olarak görülebilir. Bölgede kalkınma konusunda yerel yönetimin öncü ve yol gösterici olması gerektiği de katılımcılar tarafından önem verilen konulardandır. Bu sonuç aslında turizmin ortaya çıkartabileceği olumsuz etkilerin aşılabilmesi için önemli bir yol göstericisi olmakla beraber yerel yöneticilerin çevresel sorunlar karşısında alacakları önlemlere paydaşların yardımcı olacaklarının da işareti konumundadır.

Çevre koruma faaliyetleri konusunda eksikler olduğu paydaşlar tarafından belirtilmesine rağmen yerel yöneticilerin bu konuda önlemler almaya çalışması ve bu konuda önemli projeler ortaya koyduklarını anlatmaları bölge için oldukça ümit vericidir. Göynük'ün geleceği konusunda katılımcıların tamamının oldukça iyimser olmaları ve yüksek beklentilere sahip olmalarının nedenini de kentin kimliği ile ilişkilendirmek mümkündür. Bu durum aslında yerel yönetimin öncülüğünde gerçekleştirilen ve bölge için önemli bir tanınırlık ve ziyaretçi artışı sağlayan Sakin Şehir ağına katılımı da doğrudan ilişkilendirilebilir.

Bölgede turizm gelişimi konusunda mevcut potansiyele ilave olarak farklı turizm çeşitlerinin de uygulanabilirliğinin olduğuna araştırma sonuçlarında ulaşılmıştır. Özellikle alternatif turizm çeşitlerinin bölgenin sahip olduğu özellikler doğrultusunda ortaya çıkartılması ve özel ilgi turizmi türlerine yönelik rotaların oluşturulmaya çalışılması bu konuda oldukça önemli adımlar konumundadır. Yerel toplulukların bölgede öncü bir rol izlediği ve bölgede kurulan turizm işletmelerine yol gösterdiği de tespit edilmiştir. Bölgede yerel toplulukların gerçekleştirdiği iş birliklerinin de turizmin geleceği konusunda ortaya çıkabilecek olan sorunların çözümünde oldukça önemli olacağı da düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarında Göynük'te işsizlik probleminin olmamasının ilçede yaşayan gençlerin eğitim ve iş gibi nedenlerle farklı şehirlere gitmesinden kaynaklandığı ve bunun da nitelikli yetişmiş eleman bulma konusunda da turizm işletmelerine oldukça önemli bir sorun oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgede faaliyet gösteren turizm işletmelerinin çalışanlarının ağırlıklı olarak bölgede yaşayanlardan seçilmesi ve yapılan inceleme sonucunda bu işletmelerde çalışanların yaş ortalamalarının yüksek olması da genç ve bu konuda eğitilmiş personelin bulunmadığı sonucunu da destekler niteliktedir. Gençlerin ilçede durmamasının bir diğer sonucu da

değişen insan ihtiyaçları ve mesleği öğretecek istekli kimse bulunamaması gibi nedenlerle bölgede birçok mesleğin artık olmadığı sonucu ile desteklenebilir.

Göynük'ün turizmde parlak bir geleceği olduğu konusunda hem fikir olan paydaşlarının devlet destek ve teşviklerinin oldukça gerekli olduğunu düşündükleri de araştırma bulgularında ulaşılan önemli bir sonuçtur. Fakat bu konuda özellikle Göynük bağlamında yeterli destek sağlanmadığı ya da başvuruların bürokratik engellere takıldığı vurgulanmaktadır. Bu konuda kolaylaştırıcı önlemler alınmasının sağlanması da katılımcılar tarafından önemli talepler arasında yer almaktadır.

Araştırma kapsamında yerel yöneticilere, destinasyondaki turizm işletmecilerine ve bölgesel turizm planlaması yapan destek ve teşviklerden sorumlu kuruluşlara bazı öneriler sunmak mümkündür. Bu öneriler; bölgesel tanıtıma önem verilerek Göynük destinasyonunun öne çıkan özelliklerinin potansiyel ziyaretçilere aktırılmasının sağlanması için planlı çalışmalar yapılması, bölgede turizmin oluşturabileceği çevresel, ekonomik, kültürel ve sosyal sorunlara karşı önleyici tedbirler alınması, nitelikli personel ihtiyacının karşılanması için eğitim faaliyetlerde bulunulması, bölge halkının ev pansiyonculuğuna özendirilerek ticari kazanç elde etmesinin sağlanması, paydaşlar arasında işbirliğinin sağlanabilmesi için sivil toplum kuruluşları kurulması, bölgesel destekler sağlanarak mevcut turizm arz kaynaklarının iyileştirilmesi, bölgede yaşayan gençlerin bu tarz desteklerle özendirilerek bölgeden ayrılmasının önlenmesi, turistik taşıma kapasitesinin aşılması için planlı bir büyüme politikasının izlenmesi şeklinde sıralanabilir.

Araştırmada elde edilen bulgular örneklem olarak seçilen paydaşların görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma uygulamadaki zaman ve maliyet kısıtları nedeni ile bir destinasyonda gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularının genellenebilmesi için farklı bölgelerde de gerçekleştirilerek karşılaştırmalar yapılabilir. Ayrıca nicel araştırma yöntemi kullanılarak yerel halk ve bölgeyi ziyaret eden turistlerden veri elde edilerek araştırma sonuçları kıyaslanabilir.

6. Kaynakça

- Ayuso, S. (2007), 'Comparing Voluntary Policy Instruments for Sustainable Tourism: the Experience of the Spanish Hotel Sector' *Journal of Sustainable Tourism*, 15(2), ss. 144-159.
- Bernard, L. (2005), 'Sustainable Rural Tourism Strategies: A Tool for Development and Conservation' *Interamerican Journal of Environment and Tourism*, 1(1), ss. 12-18.
- Briassoulis, H. (2002), 'Sustainable Tourism and the Question of the Commons' *Annals of Tourism Research*, 29(4), ss. 1065-1085.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (1992), *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*, Boston: Allyn and Bacon.
- Boley, B. B., McGehee N. G. ve Hammet, A. L. T. (2017), 'Importance-Performance Analysis (IPA) of Sustainable Tourism Initiatives: The Resident Perspective' *Tourism Management*, 58, ss. 66-77.
- Butler, R.W. (1980), 'The Concept of A Tourist Area Cycle of Evaluation: Implications for Management of Resources' *Canadian Geographer*, 24(1), ss. 5-12.
- Choi, H. C. ve Sirakaya, E. (2006), 'Sustainability Indicators for Managing Community Tourism' *Tourism Management*, 27(6), ss. 1274-1289.
- Coccosis, H. (1996), 'Tourism and Sustainability: Perspectives and Implications' içinde, G. K. Priestley, J. A. Edwards, H. Coccosis (Editörler), *Sustainable Tourism? European Experiences*, U.K.: Cab International.

- Delgado, A. T. ve Palomeque, F. L. (2014), 'Measuring Sustainable Tourism at The Municipal Level' *Annals of Tourism Research*, 49, ss. 122-137.
- Doxey, G. (1975), 'A Causation Theory of Visitor-Resident Irritants: Methodology and Research Inferences' *Travel and Tourism Research Association Sixth Annual Conference*, San Diego, ss. 195-198.
- Dwyer, L. ve Kim, C. (2003). 'Destination Competitiveness: Determinants and Indicators' *Current Issues in Tourism* 6(5), ss. 369-414.
- Fernandez, J. I. P., ve Sanchez Rivero, M. (2009), 'Measuring Tourism Sustainability: Proposal for A Composite Index' *Tourism Economics*, 15(2), ss. 277-296.
- Font, X. ve Sallows, M. (2002), 'Setting Global Sustainability Standards: The Sustainable Tourism Stewardship Council' *Tourism Recreation Research*, 27(1), ss. 21-31.
- Freeman, R. E. ve Reed, D. L. (1983), 'Stockholders and Stakeholders: A new Perspective on Corporate Governance' *California Management Review*, 25(3), ss. 88-106.
- Garrod, B. ve Fyall, A. (1998), 'Beyond the Rhetoric of Sustainable Tourism' *Tourism Management*, 19(3) ss. 199-212.
- Genç, K., Atay, L., ve Eryaman, M. Y. (2014), 'Sürdürülebilir Destinasyon Yaratma Sürecinde Örgütlenmenin Önemi: Çanakkale Turizmi Üzerine bir Araştırma' *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), ss. 49-61.
- Grimble, R., ve Wellard, K. (1997), 'Stakeholder Methodologies in Natural Resource Management: A Review of Principles, Contexts, Experiences and Opportunities' *Agricultural Systems*, 55(2), ss. 173-193.
- Ko, J. T. G. (2001), 'Assessing Progress of Tourism Sustainability' *Annals of Tourism Research*, 28(3), ss. 817-820.
- Ko, J. T. G. (2005), 'Development of A Tourism Sustainability Assessment Procedure: A Conceptual Approach' *Tourism Management*, 26(3), ss. 431-445.
- Kozak, N. Akoğlan Kozak, M, Kozak, M. (2012), *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*, 16. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lyon, A., Hunter-Jones, P. ve Warnaby, G. (2017), 'Are We any Closer to Sustainable Development? Listening to Active Stakeholder Discourses of Tourism Development in the Waterberg Biosphere Reserve, South Africa' *Tourism Management*, 61, ss. 234-247.
- Manning, T. (2004), *Indicators of sustainable development for tourism destinations: A guidebook*, Madrid, Spain: World Tourism Organization.
- Mckercher, B. (2003), *Sustainable Tourism Development- Guiding Principles For Planning And Management*, Presentation to the National Seminar on Sustainable Tourism Development, s. 1-10, Bishkek, Kyrgystan.
- Mearns, K. F. (2011), 'Using Sustainable Tourism Indicators to Measure The Sustainability of A Community-Based Ecotourism Venture: Malealea Lodge Pony Trek Centre, Lesotho' *Tourism Review International*, 15(1-2), ss. 1-2.
- Miles, B. M. ve Huberman, A. M. (1994), *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*, California: Sage.
- Olalı, H. (1990), *Turizm Politikası ve Planlaması*, İstanbul: Yön Ajans.
- Sekhar, N. U. (2003), 'Local People's Attitudes Towards Conservation and Wildlife Tourism around Sariska Tiger Reserve, India' *Journal of Environmental Management*, 69(4), ss. 339-347.
- Simpson, K. (2001), 'Strategic Planning and Community Involvement as Contributors to Sustainable Tourism Development' *Current Issues in Tourism*, 4(1), ss. 3-41.
- Strauss, A. ve Corbin, J. (1990), *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedurs And Techniques*, California: Sage Yayınları.

- Tsaur, S. H., Lin, Y. C., ve Lin, J. H. (2006), 'Evaluating Ecotourism Sustainability from The Integrated Perspective of Resource, Community and Tourism' *Tourism management*, 27(4), ss. 640-653.
- Waddock, S., Bodwell, C., ve Graves, S. (2002), 'Responsibility: The New Business Imperative' *The Academy of Management Executive*, 16(2), ss. 132-147.
- Wolcott, H. F. (1994), *Transforming Qualitative Data: Description, Analysis and Interpretation*, Newbury Park, CA: Sage.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yu, C. P. S., Chancellor, H. C., ve Cole, S. T. (2011), 'Measuring Residents' Attitudes Toward Sustainable Tourism: A Reexamination of The Sustainable Tourism Attitude Scale' *Journal of Travel Research*, 50(1), ss. 57-63.